

τῶν ἀνευρεθέντων. Δύο λέοντες ἐγγεγραμμένοι φυλάττουσι τὴν εἰσοδὸν, καθὼς τοῦτο ἦτο καὶ εἰς τινὰς τῶν τάφων τοῦ vulci. Ἐστὼ εὐρίσκεται διατεθειμένη κλίνη, ὅπου ἐκείνοι οἱ νεκροὶ ἔχοντες παρακείμενα τὰ πολυπληθῆ σκεύη ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ κρεμάμενα ἐκ τῶν τοίχων. Τόσον ὁ ἄνθρωπος ἔφερεν ἐκπαλαί παντοῦ ἐμφοτον τὴν παρήγορον ἰδίαν, ὅτι καὶ ἀποθνήσκων κατὰ τὸ φαινόμενον, οὐδαμῶς παύει πραγματικῶς ὑπάρχων.

Ἀσθενῶς ἰγνογράφησα τὸ Γρηγοριανὸν τοῦτο μουσεῖον, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀμυδροῦ σχεδίου καταφαίνεται πόσον ὁ XVI Γρηγόριος ἤψηξε τὴν λαμπρότητα τοῦ Βατικάνου διὰ τοῦ νέου τούτου ταμείου τῆς ἐπιστήμης. Ἡ προσθήκη αὐτῆς τιμᾶς τὸν πάπαν, ὅστις πάντοτε μετεχειρίσθη καὶ τὴν παιδείαν ὡς μέσον τῆς ἐπιβροῆς. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ ἑτέρου μουσείου τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἐπικληθέντος, τὸ ὅποιον μόλις ἀπεπερατώθη κατὰ τὸ 1839. Σύγκριται δὲ αὐτὸ ἐκ τεσσάρων αἰθουσῶν ἐντὸς ἑστούου τινος ἡμικυκλοειδοῦς καὶ τῶν παρακείμενων θαλάμων πάντων κατεσκευασμένων κομψότατα κατὰ τὴν Αἰγυπτιακὴν ἀρχιτεκτονικὴν ὑπὸ τοῦ ἱππότη J. Fabris. Εἰς τὴν Ῥώμην πρώτην ἐτιμήθησαν καὶ αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ συμπολίτου ἡμῶν Champollion. Ἐκεῖ ὁ σοφὸς οὗτος εὐρήκε μαθητὰς ἀρχιερεῖς καὶ ἱεροφάντας μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν καρδιναλίων, ἐν ᾧ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα εἶχε τοσοῦτους τοὺς ἀνιζήλους καὶ ἀντιπράττοντας, ἀρκεῖ δὲ ἐκ τῶν ὑπερασπιστῶν αὐτοῦ νὰ ὀνομάσω καὶ μόνον τὸν περικλεῆ Ἀγγελοῦ Μάην, ὅστις ἐτίμησε τόσον τὴν ἐπιστήμην διὰ τὸν περὶ τὴν Ἑλληνικὴν γραμματολογίαν ἀνακαλύψων, καθὼς ἐδόξατεν αὐτὴν ὕστερον διὰ τῆς καρδιναλικῆς πορφυράς.

Ἦτο ἄρα ἄξιον τοῦ δεκάτου ἔκτου Γρηγορίου νὰ ἀνεγείρῃ εἰς τὸ Βατικάνον καὶ βωμὸν τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀρχαιολογίας, ἥτις ἀντίκειται μὲν ἴσως εἰς τὴν ἱεράν βίβλον, ἀλλ' ἰθιερῆθη παρ' αὐτοῦ ὡς ὀφελίμος σύμμαχος τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, καὶ ἀκολουθῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Οὐδὲν ἴσως ἄλλο ἀποδεικνύει μᾶλλον πόσον ἡ Ῥώμη ὑπάρχει ἀνωτέρα τῶν κοινῶν προλήψεων, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκεινται ἀλλαχθῶ καὶ φιλόσοφοι καὶ τινες λεγόμενοι νόες. Ἄν δὲ εἰς ταύτην προστεθῆ ὅτι ὁ καρδιναλῆς Λαμπρουσκίνης, ὑπουργὸς τοῦ Κράτους, ζηλωτῆς τῆς ἐπιστήμης, ἐπιστάτησεν ὅλου τοῦ ἔργου τῆς προκειμένης συστάσεως, ὡς πολιτικοῦ τινος συμφέροντος, γίνεται πρόδηλον ὅτι ὁ διέπων τὸν (δυτικὸν) χριστιανισμὸν νοῦς γνωρίζει ἐξίσου τὰ καθήκοντα τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ἐκ τῶν περιεχομένων ἐντὸς τοῦ νέου τούτου μουσείου ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρω μόνον ἐπέκεινα τῶν 32 εἰδῶν παπύρου φέροντα ἱερογλυφικά, ἱερατικά καὶ δημοτικά γράμματα τὴν καλὴν συλλογὴν τῶν ζωγραφικῶν θηκῶν περιλαμβανουσῶν σκελετοῦς καὶ ἐκλογὴν σιτηλῶν κεκοσμημένων ὑπὸ ζωγραφημάτων, ὅπου φαίνονται ὅσον ἐνεστὶν ἐντελῶς τὰ ἔργα τῆς γραφῆς, ἥτις ἦτο συνδεδεμένη εἰς τὴν Αἴγυπτον μετὰ τῆς ζωγραφίας τὴν αἰθουσαν τῶν λέοντων, ὅπου ἐταμιεύθησαν πολλὰ ἀριστοουργήματα τῆς γλυπτικῆς τῶν Αἰγυπτίων, ὅποιον ὁ κολαστὸς τῆς βασιλείας Τούρα, μητρὸς τοῦ Σεῶστριο, τὸ ἄγαλμα τοῦ Menephah A. συζύγου τῆς,

μεγαλοπρεπῆς τι τεμάχιον τοῦ θρόνου τοῦ Ῥαμσή III. (Σεσῶστριος) καὶ ὠραῖον κορμὸν τοῦ Νεκτεναβῶ, τοῦ τελευταίου τῶν Φαραῶνων, ὅπου διαλάμπει ἡ τέχνη, καθὼς καὶ δύο λέοντες τεθειμένους εἰς τὴν πηγὴν τῶν Τερμόνων κτλ. Ἡ σειρά τῶν ἱστορικῶν μνημείων, τὰ ὁποῖα ἀπεθιναυρίθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Βατικάνου, περιλαμβάνει εἰκοσι τούλαχιστον αἰῶνας, καὶ εἰκοσιεὶς βασιλεῖς, τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος ἐξημέριζε σύγχρονος αὐτοῦ τοῦ Ἀβραάμ, ὁ δὲ τελευταῖος Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, ἤμας κατὰ τὸ 219 πρὸ Χριστοῦ. Εἰς τὸ μακρὸν διάστημα τοῦτο εὐρίσκονται πλῆθος μνημείων, ἀγαλμάτων, εἰδώλων, παπύρων σιτηλῶν, θηκῶν νεκροφόρων, κανθάρων καὶ ἐγγεγραμμένων λίθων, καὶ σκεύη καὶ ἀγγεῖα ἀρμόδια εἰς ὅλας τὰς χρεῖας τοῦ βίου καὶ τῆς θρησκείας, ὅπου ἐξασκεῖται ὀφελίμως ἡ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα.

Εἰς ταῦτα προσετέθη καὶ ἰδιαιτέραιθουσα, ὅπου εὐρίσκονται πάντα τὰ κατὰ μίμησιν τῆς Αἰγυπτιακῆς τέχνης ἀγάλματα, ἕσσα ἐκαλλώπιζόν ποτε τὸ Κάνωπον τῆς ἐπιούλης τοῦ Ἀδριανοῦ εἰς τὰ Τίβουρα (Τίβυριν) ἦσαν δὲ μέχρις ἐσχάτων διεσκορπισμένα εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου· εὐφυῆς ἰδέα νὰ προσεγγίσωσι τὰ ἀντίτυπα εἰς τὰ πρωτότυπα, ὥστε νὰ καταφαινηται ἡ διαφορὰ, ἢ ὁ βαθμὸς τῆς μιμήσεως. Διότι παντοῦ ἐκεῖνα μόνον τὰ μαθημὰτα διαφερόντως ὀφειλοῦσι, ὅσα διὰ τῆς παραβολῆς διευκρινίζουσι τὸ ζητούμενον. Ἐν ταῦθα δὲ ἐβλήθημεν ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ αὐτὴ τέχνη οὐδὲν προσέθηκεν εἰς τὴν ἐμβριθεῖαν τῆς Αἰγυπτιακῆς, αὐτὴ δὲ ἀπέβαλε τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀξίαν, ἀφ' οὗ μὲν ἐκεῖνης ἀνεμίχθη· ἐπειδὴ ἐπὶ παντὸς πράγματος ἡ τελειότης ἀπαιτεῖ πρὸς τὸν ἀρχαῖον καὶ ὁμολογουμένη ἀρχὴν τινὰ δογμάτων, πίστιν, ἢ ἀφοσίωσιν εἰς αὐτὴν καὶ συνειδησιν (εἴτε ἰκανότητα) περὶ τὴν ἐκτέλεσιν.

Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα μουσεῖα μόλις ἐπιτρέπεται εἰς τὸν θεατὴν, τὸν ἀρχαιολόγον, καὶ τὸν τεχνίτην νὰ παρατηρήσῃ μετ' ἐπιστάσεως, νὰ σχεδιάσῃ, καὶ νὰ ἐρευνησῇ. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ματαιοῦται σχεδὸν ὅλος ὁ σκοπὸς τῆς γενικῆς πράξεως. Ἡ ἀποκλειστικὴ αὐτὴ αὐστηρότης ἐντὸς τοῦ Βατικάνου, τοῦ παλατίου τούτου πάντων τῶν ἐθνῶν, ὑπάρχει φανερά ἀντίφασιν βλάπτουσα τὴν φήμην τοῦ θεμελιωτοῦ Περικυκλούμενος ὑπὸ τῆς δόξης τοσοῦτον ὀψηλοῦ βαθμοῦ, καὶ ὅλος ἐκδοτος εἰς τὴν μελέτην τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθηκόντων, ὁ σεβάσμιος καὶ ἐπιεικὴς Γρηγόριος ΙΕΤ. ἀγνοεῖ ἴσως ὅτι οἱ συλλεχθέντες τοσοῦτον πολυδαπάνως παρ' αὐτοῦ θυσαυροὶ τῆς ἐπιστήμης μόλις γίνεται προσεῖσι. Διὸ ὁ ταπεινὸς καὶ εὐτελής ἀρχαιολόγος ἐγὼ, ἀλλὰ πιστὸν τῆς ἐκκλησίας τέκνον, τολμῶ νὰ ἐκφράσω ἐν ταῦθα εὐχὴν μᾶλλον, ἢ μεμψιμοιρίαν, ἥτις ἴσως φθάσῃ ποτὲ μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἁγίου πατρὸς διὰ τοῦ ἐξόχου ἀνδρός εἰς τὸν ὅποιον τὴν ἐμπιστεύομαι.

Πότε ἡ Κυβέρνησις τοῦ πάπα ἐφάνη γενναιοτέρα καὶ ἀληθῶς φιλελεύθερος; Δὲν ἐπέτρεψεν αὐτὴ νὰ ἀνεγερθῆ ἀνδρία τοῦ Ἐννίου Κουίρινοῦ Βισκόντι ἀπέναντι τῆς Ῥώμης εἰς τὸν περίπατον δόκλων τοῦ. . . Παρέβλεψεν ἄρα τὰ παραπτώματα τοῦ ὑπάτου τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας, ἐνθυμήθη δὲ